

VALORIFICAREA DEȘEURILOR – EFECTELE POLITICILOR ECOLOGICE ÎN MEDIUL SOCIAL

***Andrei DUMBRĂVEANU, cercetător științific superior, dr.,
Institutul Integrare Europeană și Științe Politice al AȘM***

Abstract. Republic of Moldova is a new independent state, where is creating a postmodern society, with a democracy based on a neoliberal market economy. The neoliberal economy creates new principles and lifestyles.

The growing level of material goods consumption conducts to the bigger volume of the solid household wastes. The household wastes control represents one of the important problems the Government is dealing with.

Nowadays, the Republic of Moldova does not have an environmental politics which could help to prepare a legal framework with educational, informational and compulsion tools and techniques for the population, regarding the accumulation and recovery of the household wastes. The researches and discussions in the target groups denoted that even the intellectuals from the rural area (teachers, engineers, agronomists) do not know even the simply rules of how to manage their household wastes.

Republica Moldova este un Stat Nou Independent unde se formează o societate postmodernistă, cu o democrație, bazată pe economia neoliberală de piață. Economia neoliberală creează noi principii și modele de viață. Sporirea consumului de bunuri materiale conduce la creșterea volumului de deșeuri menajere solide. Gestiunea deșeurilor este una dintre problemele importante cu care se confruntă guvernarea. Până în prezent nu există o clasificare a deșeurilor conform prevederilor noii Directive a Uniunii Europene 2008 – 98CE. În Uniunea Europeană s-au schimbat abordările ce țin de gestiunea deșeurilor, standardele europene referitor la deșeuri urmează să fie incluse în politica și legislația națională. Legea Nr. 1347 din 09.10.1997 privind „Deșeurile de producție și managerie” a fost modificată de 17 ori până 2011, ca în prezent ecologii să constate că este o lege depășită de timp, care se cere a fi completamente scrisă din nou. Lipsa unor politici adecvate, a unor concepții strategice cu privire la managementul deșeurilor în Republica Moldova are un impact economic, ecologic și social direct.

Datele statistice prevăd formarea și acumularea de deșeuri managerie solide în mediul urban. Deșeurile generate de localitățile rurale nu prezintă obiect al statisticii, deoarece în comune și în sate nu sunt servicii de salubritate. Cantitatea de deșeuri rurale poate fi estimată doar cu aproximație.

Pe parcursul unui deceniu începând cu anul 2000 când a fost aprobat prin hotărâre

de guvern Programul național de valorificare a deșeurilor de producere și menajere, cantitatea de deșuri menajere a crescut de 23 de ori. Deșeurile menajere solide reprezintă resturi materiale cu un amalgam de componente: sticlă, hârtie, plastic, cauciuc, metale feroase și neferoase, cartoane, multematerial, substanțe organice, aparatură de uz casnic, aparatură electronică și deșuri chimice menajere.

În anul 2010 Inspectoratul Ecologic de Stat a inventariat 1868 depozite de deșuri menajere solide, care ocupă o suprafață 1347 ha. În anul 2000 suprafața totală a terenurilor de depozitare a deșeurilor constituia 1144 ha. Un simplu calcul ne dovedește că în fiecare an din această perioadă, sunt scoase din circuit câte 20 ha de terenuri, care sunt acoperite de gunoaie, astfel devenind focare de poluare.

Impactul deșeurilor asupra mediului a crescut alarmant, iar administrarea lor necorespunzătoare generează contaminarea solului și apelor freactice și de suprafață, precum și emisii de metan, bioxid de carbon și gaze toxice, cu efecte directe asupra mediului și a sănătății populației. Această acțiune nefastă a deșeurilor se manifestă în mod distructiv în spațiul rural. Populația deseori nu cunoaște pericolele generate de gestiunea inadecvată a deșeurilor. Amestecarea diferitor tipuri de deșuri – produse alimentare, sticlă, plastic, detergenți, deșuri chimice, de construcție, electrotehnice, animaliere și aruncarea lor la nimereală, de regulă în râpe, pe malurile râurilor conduce la poluarea puternică a apelor, iar prin intermediul apei la intoxicarea lentă a organismului uman și la îmbolnăvirea acestuia.

Actualmente în Republica Moldova nu există o politică de mediu care să conducă la elaborarea unui cadru legal cu instrumente și mecanisme de educare, informare și constrângere a populației în privința acumulării și valorificării deșeurilor. Cercetările, discuțiile în grupele țintă ne-au dovedit că în mare parte nici intelectualii din mediul rural (învățătorii, inginerii, agronomii) nu cunosc unele lucruri elementare ce țin de salubritatea gospodăriilor lor. O tonă de polietilenă recuperată economisește cca 8 t de petrol. Într-un volum de 2 m³ de deșuri menajere se conțin în medie 4 kg de resturi de polietilenă. Spre deosebire de alte materiale masele plastice nu se distrug, iar înhumate la gunoiști se descompun timp de 80-100 de ani. Prin arderea plasticului se elimină substanțe care provoacă boli de plămâni, acumulate în organism substanțele de la arderea plasticului timp mai îndelungat pot cauza afecțiuni ale ficatului, ale rinichilor, ale sângelui. Materialele plastice cum sunt vinilul, ebonita ori cauciucurile emană prin ardere substanțe care produc cancer, atacând în primul rând sângele. Echipamentele electrice și electrocasnice conțin compuși metalici de Cadmiu, Plumb, Mercur, Crom, Nichel etc. Acești compuși ajunși în mediu înconjurător în urma mai multor transformări migrează în lanțul trofic, ajungând în organismul uman, provoacă efecte periculoase sănătății populației. Cromul poate cauza malformații fătului înainte de naștere prezintă riscuri de scădere a fertilității, în contactul cu ochii este foarte iritant și poate duce la leziuni oculare grave. Compușii de crom pot cauza ulcerații ale pielii, iritări gastrointestinale cu stări de vomă și diaree, afecțiuni renale sau hepatice.

Cadmiu provoacă tulburări respiratorii, ulcerații nazale, laringită, bronșită, tulburări hepatodigestive, renale, sangvine, nervoase etc. Intoxicarea cu vapori de mercur și cu compuși organici ai acestuia provoacă tulburări nervoase, tremurări ale fălcilor, membrilor superioare și inferioare, mișcări neregulate, anemii moderate și limfocitoza.

Intoxicarea cu plumb și compuși ai acestuia provoacă faciesul saturn: fața capătă un aspect palid, cenușiu, ochii devin galbeni; encefalopatie saturnina: insomnie, cefalee, neliniște, uneori paralizii. În marea lor parte deșeurile menajere solide sunt provenite din produsele importante în R. Moldova (obiecte și ambalaje din mase plastice, echipamente electrice, electrocasnice, aparate radio, televizoare, calculatoare, telefoane de tot felul, acumulatori, baterii). Multe din ele conțin elemente necesare diferitor

industrii, metale prețioase, rare care pot fi recuperate. Aruncate și înhumate acestea intră în reacții, în condiții naturale, devenind periculoase pentru mediu și sănătatea oamenilor. O politică de mediu bine gândită în privința recuperării deșeurilor ar avea urmări benefice în economia Republicii Moldova. Deșeurile recuperate pot deveni surse de materie primă pentru diverse industrii. Chiar dacă unele dintre acestea la noi nu există. Materialele obținute după recuperare ar putea fi exportate. Recuperarea deșeurilor și reutilizarea lor în circuitul economic al resurselor devine una din căile prin care produsul tehnico-economic devine și progres ecologic.

În țările dezvoltate, cu preocupări stabile pentru mediu, nivelul cheltuielilor în sfera industriei de reciclare a deșeurilor este de 20-25% din cheltuielile totale pentru protecția mediului (1-2% din PIB) restul de 75-80% reprezentând cheltuieli pentru elementarea și/sau depozitarea deșeurilor nevalorificabile economic. Componenta deșeurilor menajere solide și a celor de producere ce se formează la etapa actuală în Republica Moldova ne dovedește că doar o parte mică din deșeurile obținute nu poate fi valorificată economic.

O categorie de deșeuri periculoase pentru mediu și sănătatea populației sunt substanțele chimice folosite în agricultură împotriva dăunătorilor și a bolilor de plante.

Aceste substanțe reprezintă Poluanți Organici Persistenti (POP) reprezintă o categorie de substanțe foarte stabile din punct de vedere chimic, cu proprietăți toxice și bioacumulative. În urma implementării proiectului „Managementul și distrugerea stocurilor de poluanți organici persistenti” finanțat de Fondul Global de Mediu (GEF) au fost lichidate 1300 tone din cantitatea totală de 3300 tone de chimicale agricole neidentificate și cu termen expirat.

În tabelul Nr. 1 Pesticide inutilizabile și interzise depozitate în localitățile R. Moldova prezentăm cantitățile de POP care prezintă un pericol real pentru sănătatea populației în regiunea depozitării lor. Au trecut 10 ani de la Programul Național de Valorificare a Deșeurilor de Producere și Menajere, (PNUD). Astăzi putem constata că în domeniul managementului deșeurilor atitudinea autorităților publice locale și centrale privind realizarea PNUD, rămâne neadecvată. N-au fost create centre de colectare, selectare a deșeurilor, nu există depozite de deșeuri conform standardelor Uniunii Europene. Deși au apărut agenți economici care se ocupă de colectarea, transportarea și utilizarea deșeurilor menajere solide (sticlă, maculatură, metal uzat, masă plastică etc.) și periculoase (baterii, sedimente galvanice, becuri luminescente, deșeuri petroliere) activitatea lor este sporadică și cuprinde un spectru restrâns de deșeuri.

În 2010 au fost colectate următoarele cantități de deșeuri:

- ✓ metale feroase 225368 mii tone
- ✓ maculatură, carton 4753 t
- ✓ mase plastice 1476 t
- ✓ deșeuri de sticlă 27885 t
- ✓ baterii 1335 t
- ✓ anvelope uzate 765 t
- ✓ uleiuri uzate 251 t

În Planul Național de Acțiuni în Domeniul Mediului gestiunea deșeurilor este declarată problemă primordială. Ea rămâne a fi unul dintre principale obiective în dezvoltarea social-economică a Republicii Moldova. Numai o politică de mediu în domeniul managementului deșeurilor bine gândită, care să înglobeze întreaga experiență acumulată de țările UE, care să conțină și condițiile utilizării lor în aspect economic, și să răspundă și la cerințele mediului social; eliminarea factorilor nocivi, dăunători sănătății populației, folosirea rezonabilă a resurselor naturale, păstrarea capitalului natural pentru viitoarele generații, economia resurselor energetice etc. poate conduce dezvoltarea social-economică a R. Moldova pe calea dezvoltării durabile.

Tabelul 1. Pesticide inutilizabile și interzise depozitate în localitățile R. Moldova

Nr./od	Raionului	Locul depozitării centralizate	Cantitatea (t)
1	Anenii Noi	Unitatea militară Dânceni	20,600
2	Ialoveni		123,445
3	Basarabia	Sadaclia	47,268
4	Cahul	Cahul	77,519
5	Călărași	Călărași, Onișcani	132,14
6	Chișinău	Pașcani, Criuleni	184,88
7	Criuleni, Dubăsari		
8	Comrat	Budjac	135,436
9	Donușeni	Țirnova	54,875
10	Dubăsari	Doroțcaia	21,008
11	Fălești	Hitrești	200,199
12	Glodeni	Alexandreni, Sîngerei	225,18
13	Mun. Bălți		
14	Sîngerei	Alexandreni	
15	Drochia		
16	Leova	Iargara	56,771
17	Ocnîța	Clocușna	16,0
18	Orhei	Pelivan	57,449
19	Soroca	Cosăuți	34,446
20	Taraclia	Rodina Nova	190,743
21	Ungheni	Ungheni (unitatea militară)	97,02
22	Cantemir	Ciobalaccia	12,21
23	Edineț	Edineț	9,2
24	Căușeni	Grădinița	141,7
25	Rezina	Păpăuți	34,12
26	Ciadîr Lunga	Gaidar	76,81
Total acumulat în depozite			1949,03

Sursa: Raportul de activitate a Inspectoratului Ecologic de Stat 2010.

Funcția de bază în elaborarea și implementarea unei atare politici îi revine Ministerului Mediului, care urmează să manifeste competență și perseverență în elaborarea unor noi acte legislative și normative, a unui program real de gestiune a deșeurilor, unde un compartiment aparte să revină strategiei de comunicare și informare a societății, conștientizării și sensibilizării problemelor ce țin de consumul de produse, acumularea de deșuri, selectarea și revalorificarea lor, libertățile și responsabilitățile fiecărui cetățean în promovarea principiilor dezvoltării durabile.

Bibliografia:

1. Legea Nr. 1347 din 09.10.1997 privind deșeurile de producție și menajere.
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea "Programului Național de valorificare a deșeurilor de producere și menajere", Legislația ecologică a republicii Moldova. Chișinău, 2001.
3. [http://seri.tube.com/geografie/Impactul asupra mediului și a sănătății populației 2L351620.php](http://seri.tube.com/geografie/Impactul_asupra_mediului_si_a_sanatatii_populatiei_2L351620.php).
4. [http://deșuri.electrice.ro/alte/studiu_icim/studiu_Faza 6.2 pag.](http://deșuri.electrice.ro/alte/studiu_icim/studiu_Faza_6.2_pag)